

SOCIJALIZACIJA DJECE I RIZICI NA INTERNETU

Socijalizacija djece i rizici na internetu

Naučna monografija

Copyright ©: Udruženje „Centar za socijalne inovacije“

Sva prava pridržana. Nijedan dio ovoga izdanja ne smije se, ni u cijelosti ni djelomično, reproducirati, pohraniti ili prenositi ni u kojem elektronskom obliku, mehaničkim fotokopiranjem, snimanjem ili drukčije bez vlasnikova prethodnog dopuštenja.

Izdavač:	Centar za socijalne inovacije
Autori:	Dr. sc. Asim Pandžić, docent Dr. sc. Nijaz Karić, vanr. prof. Dr. sc. Meliha Bijedić, docent
Recenzenti:	Dr. sc. Dževad Termiz, red. prof. Dr. sc. Miroslav Brkić, red. prof. Dr. sc. Ranko Kovačević, vanr. prof.
Lektura:	Dr. sc. Bernes Aljukić
Štampa:	Copy Centre, Brčko Distrikt
Tiraž:	100 komada
Tuzla	2016.

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine, Sarajevo

316.61-053.5:004.738.5
004.738.5:316.61-053.5

PANDŽIĆ, Asim

Socijalizacija djece i rizici na internetu / Asim Pandžić, Nijaz Karić, Meliha Bijedić. - Tuzla : Centar za socijalne inovacije, 2016. - 321 str. : graf. prikazi ; 24 cm

Bibliografija: str. 217-224. – Registar.

ISBN 978-9926-8002-2-2
1. Karić, Nijaz 2. Bijedić, Meliha
COBISS.BH-ID 22997254

Pisanje i štampanje ove publikacije omogućili su:

Dr. Asim Pandžić, Dr. Nijaz Karić, Dr. Meliha Bijedić

Socijalizacija djece i rizici na Internetu

CENTAR ZA SOCIJALNE INOVACIJE

Sadržaj

UVOD	9
TEORIJSKE OSNOVE ISTRAŽIVANJA	13
Teorijsko razumijevanje socijalizacije	13
Multidisciplinarni pristupi u definiranju socijalizacije	13
Faktori socijalizacije	20
Interakcija rizičnih i protektivnih faktora	24
Socijalizacija djece u porodici	38
Uticaj Interneta na socijalizaciju djece	49
Socijalizacijska moć Interneta i drugih medija	50
Internet kao rizični faktor	62
Rizik od seksualnog nasilja putem Interneta	71
Rizik od međuvršnjačkog nasilja putem Interneta	74
Ovisnost djece o Internetu – socijalni problem savremenog društva	76
METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA	87
Predmet istraživanja	87
Cilj i zadaci istraživanja	87
Hipoteze istraživanja	88
Metode obrade podataka	89
Definiranje populacije istraživanja	90
Definiranje uzorka istraživanja	90
Uzorak ispitanika – djeca	90
Način organizacije istraživanja i prikupljanja podataka	98
REZULTATI ISTRAŽIVANJA	101
Svrha korištenja Interneta	101
Stavovi prema Internetu	113
Pozitivne i negativne strane korištenja Interneta	113
Pozitivne strane Interneta kao protektivni faktori	123
Svjesnost o prijetnjama na Internetu	127
Rizik od seksualnog nasilja	131

Izloženost djece rizicima na Internetu.....	145
Utvrđeni rizici usljed nepravilnog i nekontroliranog korištenja Interneta.....	148
Povezanost korištenja Interneta sa školskim postignućima i oblicima ponašanja.....	156
Međuvršnjačko nasilje putem Interneta.....	159
Educiranost djece, roditelja i nastavnika o načinima zaštite.....	167
ZAKLJUČNA RAZMATRANJA I PREPORUKE.....	185
DEFINICIJE KORIŠTENIH POJMOVA.....	201
LITERATURA.....	217
PRILOZI.....	225
Tabele.....	227
Anketni upitnici.....	257
INDEKS POJMOVA.....	311

Predgovor

Uloga Interneta u procesu socijalizacije djece tema je koja sve više zaokuplja naučnu i stručnu javnost u zemljama Evropske unije. I pored toga, u Bosni i Hercegovini nisu zabilježena značajnija naučna istraživanja o navedenoj temi. Socijalizacija djece proces je čiji je cilj socijalna integracija i uspješno preuzimanje različitih socijalnih uloga pojedinca u društvu. Savremeno društvo zahvaćeno je dinamičnim društvenim promjenama koje proizvode naučni i tehnološki napredak, ali i nove socijalne rizike. Publikacija „Socijalizacija djece i rizici na Internetu“ rezultat je realiziranog projekta Centra za socijalne inovacije „Sigurnost i zaštita djece na Internetu“, uz finansijsku podršku Kinderpostzegelsa i In fondacije. Osnovni cilj teorijskih razmatranja i empirijskog istraživanja je rasvjetljavanje uloge Interneta u procesu socijalizacije djece u savremenom bosanskohercegovačkom društvu. Korištenje Interneta danas predstavlja savremenu i nezaobilaznu potrebu svakog čovjeka i ulaznicu u svijet. Riječ je o tekovini moderne informacijske tehnologije i faktoru socijalizacije koji svojim korištenjem ostvaruje sve snažniji uticaj na formiranje ličnosti i razvoj socijalnog ponašanja djece. U sadržaju publikacije Internet se ne posmatra kao „nešto tehničko“, već se istražuje njegova socijalizacijska moć u zadovoljavanju razvojnih potreba djece i prisustvu različitih socijalnih rizika ili prijetnji. Time se Internet pojavljuje kao faktor zaštite i rizični faktor socijalizacije djece u savremenom društvu, što se ogleda u pozitivnim i negativnim stranama korištenja Interneta.

Nastojali smo afirmirati pozitivan uticaj Interneta u procesu socijalizacije djece jer podiže obrazovni nivo i zabavu, širi kulturno stvaralaštvo, afirmira sistem vrijednosti i društveno prihvatljive norme ponašanja, povećava kompetentnije i ravnopravnije učešće građana u društvenom životu. S druge strane, u procesu istraživanja dali smo težišni značaj rizicima na Internetu jer su sve veća i češća prijetnja uspješnom ostvarivanju odgojne i socijalizacijske funkcije porodice i škole. Zbog toga, neophodno je bilo istraživanje zasnovati na konceptu interakcije faktora rizika i faktora zaštite u procesu socijalizacije djece.

Po svojoj strukturi i pristupu publikacija je napisana na standardan način. Nakon teorijskih razmatranja i metodološkog pristupa istraživanju, analizirani su obimni rezultati empirijskog istraživanja i izvedena zaključna razmatranja, s prijedlogom mjera. Publikacija je namijenjena studentima

usmjerenja Socijalni rad i Poremećaji u ponašanju, kao i profesionalcima u oblasti socijalne zaštite i obrazovanja. Osim toga, publikacija može biti od velike koristi djeci i roditeljima s ciljem edukacije i spoznaje pozitivnih i negativnih strana korištenja Interneta, rizika na Internetu, značaja pravilnog korištenja Interneta u slobodnom vremenu i uticaja Interneta na odgoj i socijalizaciju djece.

Autori su zahvalni recenzentima prof.dr. Dževadu Termizu, prof.dr. Miroslavu Brkiću i prof. dr. Ranku Kovačeviću.

Tuzla, mart 2016. godine

Autori